

27.1.2022

VN/31776/2021
STM143:00/2021**2022/6 TYÖELÄMÄN KORONAPASSIA TAI MUUTA VASTAAVAA VAIHTOEHTOA KOSKEVAN
LAINVALMISTELUHANKKEEN TYÖRYHMÄN PÖYTÄKIRJA 27.1.2022**

Aika 27.1.2022 klo 14.00-15.50

Paikka: Teams-etäkokous

Läsnä

Antti Janas	STM, puheenjohtaja
Nico Steiner	TEM, varapuheenjohtaja
Hanna-Mari Pekuri	STM, jäsen
Kimmo Tarvainen	STM, jäsen
Paula Tiittala	STM, varajäsen
Mari Hankaankorpi	TEM, jäsen
Lauri Koskentausta	OM, jäsen
Mira Turpeinen	OM, varajäsen
Suvi Lahti-Leeve	EK, jäsen
Päivi Lanttolä	VTML, varajäsen
Minna Salli	KT, jäsen
Albert Mäkelä	SY, jäsen
Karoliina Katila	SY, varajäsen
Karoliina Huovila	SAK, jäsen
Timo Koskinen	SAK, jäsen
Minna Ahtiainen	STTK, jäsen
Ida Nummelin	STTK, varajäsen
Katarina Murto	Akava, jäsen
Miia Kannisto	Akava, varajäsen
Timo von Boehm	Kirkon työmarkkinalaitos, pysyvän asiantuntijan varajäsen
Tommi Alanko	TTL, pysyvä asiantuntija
Pia Perttula	TTL, pysyvän asiantuntijan varajäsen
Mari Leinonen	STM, asiantuntijasihteeri
Jenny Rintala	STM, asiantuntijasihteeri
Tanja Ylitöyrä	STM, asiantuntijasihteeri

1. Kokouksen avaus

Puheenjohtaja avasi kokouksen.

2. Hyväksytään edellisen kokouksen pöytäkirja

Hyväksyttiin edellisen kokouksen pöytäkirja.

3. Pykäläluonnoksen ja perustelujen läpikäyntiä

Käytiin läpi pykäläehdotukseen tehtyjä muutoksia. Pekuri totesi, että kommenttien perusteella 1 momentista on poistettu laboratoriovarmistus sairastetun taudin yhteydestä ja vaihtoehdoista vaara/riski on valittu vaara, jota on käytetty muutoinkin työturvallisuuslaissa. Momentin 2 kohdan lauserakennetta on pyritty selkeyttämään, lisäksi kohdassa vaarojen arvioinnin tarkistaminen on muutettu tekemiseksi. Kohdassa on sulkeissa suunnittelu, valinta ja mitoitus, keskusteltava riittääkö toimenpiteiden toteuttaminen. Eräissä kommentissa ehdotettiin, että STM:llä olisi oikeus antaa tarkempia määräyksiä ehdotettavien säännösten voimassaolosta ja soveltamisen edellytyksistä, mitä ei ole kuitenkaan säännöksessä huomioitu. Eduskunta päättäisi lain voimassaolosta, kyse olisi määräaikaisesta sääntelystä, tietosuoja-asetus ja tietosuojalaki soveltuvat, ja tiedot olisi poistettava heti, kun tarvetta niiden käsittelylle ei ole.

Keskusteltiin pykälän muutoksista. Uutta muotoa pidettiin aikaisempaa selkeämpänä. 1 momentin 2-kohdassa pidettiin riittävänä pelkästään sanaa "toteuttaminen", ehdotettuja uusia sanoja ei säännökseen tähän kohtaan lisätä, vaan ne voidaan tuoda esiin perusteluissa. Osittain keskusteltiin jo perusteluista. Esitettiin toive, että pykälän voimassaolo päättyisi siinä vaiheessa, kun rokotetietoja ei enää työsuojelun näkökulmasta tarvita. Työterveyshuolto voisi olla mukana arvioimassa sitä, onko tässä tarkoitettuja terveydentilatietoja tarpeen kysyä. Toinen näkemys oli, että onko työnantajan harkinta riittävää. Perusteluista toivottiin selkeitä ja työnantajia ohjaavia, muutoin pykälän soveltamiskäytännöstä voi tulla kirjavaa.

Pekuri totesi, että kommentteja on huomioitu perusteluissa mahdollisuuksien mukaan. Perustelujen lopussa olevaa seurauksia koskevaa kappaletta ei ole kuitenkaan vielä ehditty tarkistaa. Perustelujen kaksi ensimmäistä sivua ovat yleisempää tekstiä, johon voi tulla muutoksia tai joka voi siirtyä yleisperusteluihin. Tekstiin on lisätty mm. kappale työterveyshuollosta. Laboratoriovarmistettuun sairastettuun tautiin liittyen tuli useita kommentteja, joita on pyritty ottamaan huomioon tekstissä. Kommentit on osin huomioitu 2 momentin perusteluissa, jossa on kyse luotettavasta selvityksestä. Vaikka sairastetusta taudista ei vaadittaisi laboratoriovarmennusta, jonkinlaista varmuutta siitä, että kyseessä on nimenomaan covid-19-tauti, pitäisi olla. Viime kädessä työnantajan harkinnassa kuitenkin olisi, mitä hän pitää luotettavana selvityksenä. Myös ilmeiseen vaaraan liittyen tuli erilaisia kommentteja. Vastauksena esitettyihin kommentteihin todettiin, että silloin kun on kyse yksityisyyden suojasta ja arkaluontoisista terveystiedoista, niiden käsittelyllä on oltava jokin kynnys, ja 1 momentin 1- ja 2-kohdilla on yritetty rakentaa tätä kynnystä. Ei ole mahdollista saada kynnystä täysin yksiselitteistä, tulkintaa jää aina. Erilaisia riskikriteerejä on mm. ECDC:llä, näitä voi käyttää apuna arvioitaessa, milloin käsillä on ilmeisen riskin tilanne. Tietojen pitää myös olla tarpeen, eli tiedolla on oltava jotain lisäarvoa. Huomioitavaa on, että tietoja ei ole velvollisuutta käsitellä. Työnantajalla on velvollisuus selvittää ja arvioida vaarat ja huolehtia työsuojelutoimenpiteistä, valmisteltavalla säännöksellä on tarkoitus tukea tätä.

Rintala kertoi, että kommentteissa oli toivottu lisää konkreettisia esimerkkejä toimenpiteistä, joita ei ainakaan voida pitää syrjintänä. Näitä kommentteja on pyritty ottamaan huomioon. Koska ehdotetussa pykälässä ei ole kysymys niistä toimenpiteistä, joita työnantaja tekee, on niitä hankala käsitellä säännöskohtaisissa perusteluissa. Syrjintäkysymys on haasteellinen, koska syrjintää voidaan kokea terveydentilan, uskonnon, vakaumuksen tai muun syyn perusteella ja syrjintää voidaan arvioida välittömänä tai välillisenä. Tässä säädettävällä käsittelyoikeudella ei ole tarkoitus muuttaa syrjinnän kiellon arviointia eikä syrjintää voida oikeuttaa tällä pykälällä, vaan oikeuttamisperusteista säädetään yhdenvertaisuuslaissa. Perusteluissa on täsmennetty, että tiedot voivat johtaa yksilöllisten toimenpiteiden toteuttamiseen, ja toimet voivat kohdistua tarkemmin rokottamattomiin, mutta toisaalta myös heihin, joiden rokotussuoja on heikentynyt. Työnantajalla on velvollisuus ottaa työntekijöiden henkilökohtaiset edellytykset huomioon. Olisi vaikeaa kirjoittaa, mitkä toimet ainakin ovat sallittuja. Esim. kokouskäytännöissä, lähityöhön palaamisessa ja suojavälineissä näitä voisi toteuttaa vaarojen arvioinnin perusteella. Tekstissä on pyritty

korostamaan myös työterveyshuollon roolia, sieltä voisi saada toimenpide-ehdotuksia tarpeellisista suojelutoimenpiteistä.

Keskusteltiin perusteluista. Luotettavan selvityksen kuvausta pidettiin hyvänä. Lisäksi toivottiin selvitystä siitä, miten prosessi työpaikalla etenee, kun tässä tarkoitettu tieto on saatu. Toivottiin esimerkkejä siitä, millaisia toimia tietojen perusteella voidaan tehdä ja mitä se tarkoittaa työntekijöiden näkökulmasta. Nostettiin esiin myös se, että työnteko voi tosiasiallisesti estyä, vaikka tämä sääntely itsessään ei sitä estäkään. Syrjintäasiaan toivottiin edelleen selvennystä siitä näkökulmasta, että erilaisia toimenpiteitä ei erehdytä pitämään kiellettynä syrjintänä.

4. Valmistelussa olevan esityksen näkymät

Puheenjohtaja kertoi, että tällä hetkellä koronatilanteessa on painetta rajoitusten poistamisen suuntaan. Lisäksi julkisuudessa on aloitettu keskustelu siitä, että covid-19 poistettaisiin yleisvaarallisten tartuntatautien luettelosta. Se ei kuitenkaan ole vielä lähiviikkojen asia. Työryhmän toimeksianto päättyy 11.2. Todennäköisesti esitys laitetaan lyhyelle lausuntokierrokselle, ja sen jälkeen esitys saatetaan teknisesti esittelykuntoon. Edellyttäen, että hallitus päättää antaa esityksen sen eteneminen eduskuntaan ajoittuisi todennäköisesti maaliskuun alkuun ja käsittely siellä vie oman aikansa. Esitys voisi tällöin tulla voimaan mahdollisesti aikaisintaan huhtikuussa. Tämä liittyy myös siihen, mikä olisi esityksen voimassaoloaika. On selvää, että esityksen tulee olla määräaikainen. Ministerin kanssa ei ole puhuttu tarkemmin, mutta on todettu, että työ tehdään työryhmässä niin valmiiksi kuin mahdollista, ja on viime kädessä poliittinen päätös, annetaanko esitys sen valmistuttua vai jääkö se odottamaan mahdollista koronatilanteen pahentumista, vai eikö sitä koskaan viedä eteenpäin.

Keskusteltiin tilanteesta. Kaikki kantaa ottaneet kannattivat säännöksen valmistelun jatkamista, koska ei voida tietää, miten koronatilanne tulee kehittymään. Säännöksen voimassaoloajan osalta useimmat kannattivat voimassaoloa vuoden 2022 loppuun saakka, mutta sekä lyhyempää että pitempääkin voimassaoloaika ehdotettiin. Puheenjohtaja totesi, että viedään työryhmän työ joka tapauksessa loppuun, ja sitten on päätöksentekijöiden asia ratkaista, mitä esitykselle tehdään ja milloin. Asiaan palataan vielä.

5. Kokouksen päättäminen

Puheenjohtaja päätti kokouksen klo 15.50.

Antti Janas

puheenjohtaja

Tanja Ylitöyrä

sihteeri